

فرهنگ توصیفی آسیب شناسی گفتار و زبان

مؤلفین

رضا نیلی پور، اکبر دارویی
مرتضی فرازی، حیات عامری
ابوالفضل صالحی، آذر مهری

فرهنگ معاصر

تهران ۱۳۹۲

فهرست‌نویسی پیش از انتشار

- عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان / مؤلفین
رضا نیلی‌پور، [و دیگران]؛ ویراستار علمی حیات
عامری.
- مشخصات نشر: تهران، فرهنگ معاصر، ۱۳۹۲.
- مشخصات ظاهری: ۲۰۲ + ۴۸ ص.
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
- یادداشت: مؤلفین رضا نیلی‌پور، اکبر دارویی، مرتضی فرازی،
حیات عامری، ابوالفضل صالحی، آذر مهری.
- موضوع: گفتار - نارسایی‌ها - واژه‌نامه‌ها - انگلیسی
- موضوع: زبان‌پریشی - واژه‌نامه‌ها - انگلیسی
- موضوع: زبان انگلیسی - واژه‌نامه‌ها - فارسی
- شناسه افزوده: نیلی‌پور، رضا، ۱۳۲۰ -
- شناسه افزوده: عامری، حیات، ویراستار
- رده‌بندی کنگره: RC ۴۲۳.۴ ۱۳۹۲
- رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۸۵۵۰۰۳
- شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۸۰۷۸۰

فرهنگ معاصر
شماره ۱۵۴، خیابان دانشگاه، تهران ۱۳۱۲۷۶۴۴۶۸
تلفن: ۶۶۹۵۲۶۳۲
فکس: ۶۶۴۱۷۰۱۸

E-mail: info@farhangmoaser.com

Website: www.farhangmoaser.com

فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان

مؤلفین:

دکتر رضا نیلی‌پور، دکتر اکبر دارابی

مرتضی فرازی، دکتر حیات عامری

دکتر ابوالفضل صالحی، آذر مهری

ویراستار علمی: دکتر حیات عامری

حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و چاپ:

واحد کامپیوتر و چاپ فرهنگ معاصر

چاپ اول: ۱۳۹۲ / تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

کلیه حقوق این اثر متعلق به «فرهنگ معاصر» است و هرگونه استفاده
بازرگانی از این اثر اعم از زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری و یا تکثیر
به هر صورت دیگر، کلاً و جزئاً، ممنوع و قابل تعقیب قانونی است.

مقدمه

تدوین فرهنگ موضوعی و تخصصی در رشته گفتار درمانی برای نخستین بار در سال ۱۳۷۶ به صورت طرح پژوهشی درون گروهی به سرپرستی خانم دکتر فریبا یادگاری و همراهی تعدادی از همکاران گروه گفتار درمانی در دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی آغاز شد که در میانه راه اینجانب نیز به این جمع پیوستم. پس از اتمام طرح این واژه نامه تخصصی با عنوان: فرهنگ آسیب شناسی گفتار و زبان (۱۳۸۰) به وسیله دانشگاه به چاپ رسید و تاکنون همراه با تجدید نظر سه چاپ از آن ارائه شده است. در مقدمه این واژه نامه تخصصی یادآوری شد که یکی از ملاک های مهم پیشرفت هر رشته علمی مرزبندی دقیق و شفاف مفاهیم و اصطلاحات تخصصی آن رشته است. به دنبال همین هدف بود که در سال ۱۳۸۰ طرح پژوهشی جدیدی با همکاری تعدادی از همکاران گروه گفتار درمانی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی برای تألیف فرهنگ توصیفی تخصصی پیشنهاد شد. نتیجه این همکاری گروهی با اینجانب در این طرح پژوهشی که تا حدی به درازا کشید فرهنگی است که هم اکنون در پیش رو دارید.

این فرهنگ توصیفی آسیب شناسی گفتار و زبان به عنوان نخستین فرهنگ توصیفی تخصصی برای رشته گفتار درمانی در ایران با همه تلاش هایی که از سوی همکاران آن انجام شده است از نظر کمی و کیفی از کاستی ها بی نصیب نیست، ولی می تواند سنگ بنای آغازی باشد

برای تدوین فرهنگ‌های تخصصی جامع در آینده، امید است همکاران و دانشجویان علاقه‌مند رشته گفتار درمانی با دقت نظر و راهنمایی‌های خود هم دست به تألیف فرهنگ‌های تخصصی جدیدی برای رشته گفتار درمانی بزنند و هم مؤلفان این فرهنگ را برای رفع کاستی‌ها و تدوین یک فرهنگ توصیفی جامع گفتار درمانی راهنمایی و یاری کنند.

لازم می‌دانم از کلیه همکاران و خانم آرزو مشایخی که پیش‌نویس نخست این فرهنگ را تنظیم کردند و خانم دکتر حیات عامری که در به سامان رساندن و ویرایش نسخه نخست این فرهنگ تلاش زیادی کردند و خانم میرزا معده که پیش از این نسخه نخست این فرهنگ را مرور کردند و تعدادی از اصطلاح‌های فرهنگ معنی‌شناسی تألیف خود را به این فرهنگ افزودند سپاسگزاری کنم. همچنین سپاس خود را تقدیم مدیریت محترم انتشارات فرهنگ معاصر آقای داود موسایی و آقای کیخسرو شاپوری می‌کنم که چاپ این نخستین فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان را در بین فرهنگ‌های تخصصی انتشارات فرهنگ معاصر مزین کردند.

رضا نیلی‌پور

خرداد ماه ۱۳۹۲

پیش‌گفتار مؤلفان

هدف اصلی از تدوین فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان آماده کردن یکی از ابزارهای لازم برای پژوهش و آسان‌سازی دسترسی به منابع اصلی خارجی برای گفتار درمانگران و دانشجویان رشته گفتار درمانی و علوم مرتبط است تا به کمک آن هم بتوانند از منابع انگیزی تخصصی با سهولت و دقت بیشتر استفاده کنند و هم با حوزه‌های مفهومی اصطلاح‌های اصلی مباحث حوزه‌های مختلف علمی رشته گفتار درمانی در فعالیت‌های بالینی ارزیابی، تشخیصی و درمانی رشته خود آشنا شده و با آگاهی بیشتر آن‌ها را به کار بگیرند.

رشته گفتار درمانی و آسیب‌شناسی گفتار و زبان با توجه به سابقه چهار دهه فعالیت علمی خود در ایران در میان رشته‌های توان‌بخشی از گستردگی موضوعی و تنوع مفهومی خاصی برخوردار است. به سبب بین رشته‌ای بودن این رشته علمی فعالیت‌ها و روش‌های توان‌بخشی آن با حوزه‌های مختلف علمی از قبیل عصب‌شناسی، روان‌شناسی، زبان‌شناسی و مباحث فرهنگی و اجتماعی و حتی فلسفی رابطه تنگاتنگ دارد. از همین روست که اصطلاح‌های تخصصی این رشته توان‌بخشی از تنوع و گستردگی زیادی برخوردار است. مشکل دیگر تحولی است که در طول تاریخ علم در همه حوزه‌های علوم وابسته به گفتار درمانی به ویژه در حوزه علوم وابسته به زبان، ذهن و شناخت و علوم اعصاب و نوروساینس در چند دهه گذشته اتفاق افتاده است. همه این تحولات علمی در حوزه‌های

مختلف علوم وابسته به گفتار درمانی، محدودیت‌ها و مشکلاتی را در کار انتخاب اصطلاحات مفهومی مناسب برای مدخل‌های لازم در یک فرهنگ تخصصی توصیفی برای درمانگران رشته گفتار درمانی فراهم می‌کند. با وجود همه این مشکلات مؤلفان این فرهنگ برای هموار کردن راه قدم نخست را برداشتند.

نطفه آغازین تدوین فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان موجود در سال ۱۳۸۵ با همراهی تعدادی از همکاران گروه گفتار درمانی در دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی و در قالب پیشنهاد یک طرح پژوهشی دانشگاهی بسته شد. در آغاز توافق شد هر یک از همکاران طرح یکی از حوزه‌های تخصصی مورد علاقه خود را همراه با اولویت رایج بودن و کلیدی بودن مفاهیمی که برای کاربردهای بالینی ارزیابی، تشخیصی و درمانی حوزه‌های آسیب‌شناسی گفتار و زبان مفید است از فرهنگ‌ها و کتاب‌های معتبر انگلیسی انتخاب کنند و سپس نسبت به توصیف آن‌ها اقدام کنند. حوزه‌های انتخابی مرحله نخست عبارت بودند از:

اختلال‌های صوت و تولید گفتار، لکنت و ناروانی، اختلال‌های رشدی زبان و نارسا خوانی، زبان‌پریشی، فیزیکی صوت، زبان‌شناسی، عصب‌شناسی زبان، روان‌شناسی و شنوایی‌شناسی.

روند تهیه این فرهنگ به شیوه‌ای بود که ابتدا معادل قابل قبول و رایجی را بر اساس فرهنگ‌نامه آسیب‌شناسی گفتار و زبان (۱۳۹۰) برای هر اصطلاح انگلیسی انتخاب کنند و سپس تعریف جامع و مانعی برای هر اصطلاح از منابع معتبر به فارسی نوشته شود. هر یک از همکاران این فرهنگ مسئولیت انتخاب و تعریف اصطلاح‌های حوزه تخصصی خود را قبول کردند. پس از پایان کار مجموعه این تعریف‌ها گردآوری و برای هماهنگی‌های لازم مرور شد ولی به دلیل اختلاف حجم و سبک در تعریف‌ها کار هماهنگی و یک‌دست‌سازی همه

اصطلاح‌ها به درازا کشید. به علاوه نسخه نخست هنوز دارای نواقصی از قبیل تکراری بودن و نایک‌دستی در بعضی مدخل‌ها بود. سرانجام تصمیم گرفته شد پیش‌نویس نسخه نخست فرهنگ به صورت طرح مشترکی با دانشگاه تربیت مدرس و با مسئولیت خانم دکتر حیات عامری که در کار فرهنگ‌نویسی سابقه داشتند تکمیل و ویرایش شود. ایشان مسئولیت این کار را به عهده گرفتند و با همکاری و هماهنگی مؤلف نخست فرهنگ پس از دو سال، سرانجام نتیجه آن به صورتی که پیش روی خوانندگان عزیز است آماده شد.

باید اذعان کنیم این فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان به عنوان نخستین فرهنگ توصیفی تخصصی برای رشته گفتاردرمانی در ایران با همه تلاش‌هایی که از سوی همکاران آن و ویراستاری علمی آن انجام شده هم از لحاظ حجم و تعداد اصطلاح‌ها و تعریف اصطلاح‌های حوزه‌های تخصصی گفتاردرمانی از کاستی‌هایی نصیب نیست. مؤلفان نتیجه تلاش گروهی خود در تدوین فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان را تقدیم دانشجویان و همکاران علاقه‌مند به گسترش و بالا بردن کیفیت فعالیت‌های علمی رشته گفتاردرمانی می‌کنند و از آنان درخواست می‌شود در آینده با دقت نظر خود برای رفع کاستی‌ها و جامعیت بخشیدن به تدوین یک فرهنگ توصیفی روزآمد مؤلفان را راهنمایی و یاری کنند.

مؤلفان

خرداد ماه ۱۳۹۲